

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un sem. . . 12 "
Pe o lună . . . 2 "

Nrul de Duminică

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Miksa utca 2—3.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
potază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Votul plural.

Cuvântarea secretarului de stat, a dlui Szterényi József, a fost precedată de o caracteristică convorbire, pe care d-sa a avut-o cu un ziarist român la Sinaia. Es e atât de interesantă legătura dintre aceste declarații, una făcută la Sinaia și alta la Brașov încât nu se poate să nu le pomenim de odată.

— Ce impresie Vă face poporul românesc? a fost întrebat d. Szterényi.

— E un popor foarte bun, un popor excelent plin de calități și de viitor.

— Ce credeți despre românii din Ungaria?

— Acelaș lucru, e un popor plin de calități etc.

— Prin cari mijloace credeți că s'ar putea face o împăcare între el și între unguri?

Aici era mai greu și după o scurtă ezitare d. Szterényi refuză orice răspuns spunând că nu a venit să facă politică.

Dar să-l vedem pe d. Szterényi cu 24 de ore mai târziu, la Brașov.

»Dacă păturile largi ale națiunilor intră în șanțurile constituției, trebuie că rolul conducător să fie asigurat pe seama poporului unguresc, și mai departe: convingerea mea este că nu suntem încă maturi pentru votul universal care să acorde o egalitate deplină...» »votul universal egal și secret e o primejdie pentru țară din punct de vedere național«. »Aș respinge o reformă în sensul votului universal, dimpotrivă m'aș simți dator să o combat cu toată energia«.

Va să zică d. Szterényi e un admirator al calităților poporului nostru îl crede bun și harnic. Dar când e vorba de-a face dreptate acestui blând popor, de-a-i da drepturi egale, cu poporul unguresc, atunci d-sa propune — votul plural și declară că va lupta cu hotărâre contra unui vot universal și egal, căci aceasta ar fi o primejdie.

Cum, va să zică poporul românesc e un popor bun și cu calități excelente, dincoace ca și dincolo de Carpați, deci un element folositor statului nostru, dar imediat ce el ar primi drepturi, el devine o primejdie pentru stat.

Unde este aici logica? Care dintre cei doi domni Szterényi a vorbit, adevărul cel dela Sinaia sau cel dela Brașov? Este asta numai o simplă greșeală sau e cunoscuta flexibilitate oportunistă a semitului domn Szterényi?

Nu, ci atitudinea dlui Szterényi răsfrânge perfect atitudinea de ipocrită duplicitate a tuturor oamenilor politici unguri. Amabili în contactul personal, ei sunt oricând gata să-ți spuie un compliment care nu costă nici un ban, la adresa poporului românesc, acest popor atât de »bun«, de »blând« și de »excelent« prin calitățile sale, dar când îi întrebi cum își închipuie ei dreptatea pentru acest popor, atunci, o atunci situația se schimbă, ei devin foarte scumpi la vorbă și îți răspund sau evaziv, sau, ca d. Szterényi, printr'o tăcere elocventă care mărturisește mai mult decât orice duplicitate a gândirii și intențiilor lor.

Să nu ne înșelăm asupra acestui lucru, toți ungurii, sau aproape toți, se gândesc la fel cu d. Szterényi. Mai mult chiar el este numai prevestitorul unei noi lupte pentru votul plural. D. Szterényi nu a vorbit pentru sine, el nu și-a spus părerea sa, ci ale celor din dosul său. El e solul d-lor Andrassy și Wekerle, al lui Kossuth și Apponyi, cari toți s'au aliat în acelaș scop: menținerea egemoniei de rasă și de clasă ungurească.

De mult ei au înțeles că, o reformă a actualei legi electorale se impune. Dar cum vor să facă reforma asta? Intenția lor adevărată e de a schimba forma acestei legi, fără a răsturna fondul de stări politice, regimul de asuprire de azi din țara noastră. Iată scopul adevărat al votului plural. O lege electorală modernă, europeană cere ca numărul cetățenilor cu dreptul de vot să fie cât mai mare, încât parlamentul să fie pe cât e cu putință expresia cât mai credincioasă a voinței tuturor cetățenilor.

Ce a făcut însă d. Andrassy? El a creat un mare număr de voturi cu un mic număr de votanți. În felul acesta s'a sporit ce-i drept, dar acest mare număr de voturi e concentrat în mâinile unui mic număr de alegători cari sunt cam identici cu cei ce aleg parlamentul de azi. Ce pot schimba puținele voturi ale alegătorilor analfabeți în rezultatul final?

Ele sunt o pupăză pe colac, un gest de disprețuitoare pomană pentru marile mulțimi ale nemaghiarilor cari în acest fel nu pot schimba fața lucrurilor și totuși nu se

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Scrisori din Paris.

Stagiunea teatrală.

II.

Am văzut în precedentul articol activitatea Comediei Franceze în această Stagiune; vom încerca să aruncăm acum o privire și asupra producțiilor de pe diferitele scene ale celorlalte teatre.

Teatrul »Réjane«, una din cele mai elegante și mai agreabile construcții de teatru din marele Oraș, dar tot odată și unul din teatrele, aproape singurul poate, care nu obține nici un fel de succes, a avut o Stagiune pe cât de încărcată, atât de slabă, și lăsând de o parte reluarea cap d'operei lui Paul Hervien »La Course du Flambeau« și reprezentarea dramei lui Niccodemi »Le Refuge«, restul repertoriului n'a fost alimentat de cât de opere, cari deși semnate de autori cu reputație stabilită, n'au avut nici un succes.

Și astfel ne-a fost dat să asistăm la căderea unor autori ca Bernstein, Abel Hermant și Caillette Mendés, cu opere ca »Israel« »Traius de Luxe« și »L'Impératrice«. Voi încerca în acest articol să vă espui cauza căderii acestor piese, cauză de altminteri explicabilă prin lipsa oricărei calități artistice din operele ce vom analiza.

Israel, piesa dlui Bernstein deschidea Stagiunea, și toată lumea, toți cei ce iubesc teatrul, așteptau această operă, din care autorul a vrut să

facă, o piesă »à Lhèse«, o piesă cu tendințe, o piesă care să însemne în cariera lui dramatică un succes mai strălucit, de cât efermerele succese a unor opere de efect și în cari, afară de meșteșugul cu care autorul își concentrează acțiunea și de talentul cu care Guitry, întrepritul obișnuit al dlui Bernstein, juca rolul principal, nu se găsea nici o calitate cari să facă din teatrul d-sale, nu teatru merit să rămâie ci repertoriu modern.

În Israel, d-nu Bernstein, abordează chestiunea ovreiască, conflictul, eternul conflict dintre ovrei și creștini, conflict care a fost așa de măiestru tratat la noi de Ranetti-Roman în »Manasse«. Și când din fotoliul meu asistam la această dramă, când vedeam desfășurându-se, înaintea mea o acțiune falsă, o intrigă care mă ținea în picioare, cu niște situații lipsite de orice verosimilitate, și încă mai puțin tratate cu vre-un talent literar, atunci gândul mi-se ducea dincolo de Carpați, mi-se ducea la literatura noastră dramatică, unde avem un Manasse. Și atunci numai îmi dau seama cât de mici sunt defectele piesei lui Ronetti, în fața calităților sale, când vedeam ce mari sunt acelea a dlui Bernstein — acest autor așa de trâmbitat azi — în fața unui zero mare; căci calitățile operei dlui Bernstein sunt nule; un conflict dramatic, șters și imposibil, un dialog greoi și pedant, și chiar conducerea, tehnica dramei, care face tăria acestui autor lăsau de dorit; am avut zic atunci o mulțumire sufletească, pe care sunt sigur orice român ar fi simțit o în locul meu.

Dar să revenim la piesă, și acum te îni voi da

osteneala să resum cât mai scurt subiectul, pentru ca cititorul să-și poată da seamă de mersul acțiunii...

Fiul unei nobile văduve, ia conducerea unei campanii împotriva evreilor și în entuziasmu-i juvenil, insultă la clubul din care făcea parte, pe un israelit, un om foarte bogat, respectabil și corect. Un duel ar trebui să aibă loc, mama intervine și roagă fiul său să nu iasă pe teren cu acel om, câteva minute în urmă bancherul israelit apare la întâlnirea ce marquiza îi dăduse în castelul ei și din convorbirea lor aflăm că înverșunatul dușman al evreilor era fiul natural al insultatului bancher.

Dintr'o scenă posterioară între mamă și fiu acesta din urmă va afla această groaznică nenorocire și abătut îl vom găsi în ultimul act în odaia sa de lucru discursând cu preotul ce-i făcuse educația și din disertațiile lor aflăm de hotărârea tânărului de a se sinucide, hotărâre la care credinciosul abate, opune argumentele bisericeii, sfătuind pe cel bătut de sorți să se refugieze în lumea liniștită a bisericeii, făcându-se călugăr.

Dar la bunele sfaturi ale abatelui, trebuiau să se opui și cele rele, căci în lume geniul bun are la spatele său pe cel rău și atunci apare tatăl evreu, al credinciosului tânăr și în urma convorbirii ce au împreună acesta din urmă se sinucide.

Iată piesa despre care s'a vorbit atât înainte de reprezentare, foarte puțin după și despre care nu se va mai vorbi nimic în foarte scurt timp.

După această piesă am înregistrat cu destul regret de altminteri, căderea operei dramatice a

pot plânge că n'au intrat măcar în anticamera constituției. O batjocorire mai mare, o insultă mai gravă decât acest gest al guvernului unguresc nu se poate închipui pentru noi.

Nu mai poate fi îndoială, votul plural e cel mai satanic plan, ce s'a făurit împotriva noastră. Cuvintele d-lui Sztérényi nu-i decât începutul unei campanii pe care guvernul o va începe pentru votul plural. El este numai solul prevestitor al d-lor Kossuth, Andrassy, Wekerle și Apponyi cari trecând peste toate barierele de principii ce-i despart, se vor uni spre aceeaș țintă: compromiterea și răsturnarea lui Justh și a soților săi și asigurarea stăpânirii lor pe timpuri foarte depărtate.

Ei nu îndrănesc a-i ataca în chestia băncii, căci orice atac i-ar întări, dar pornesc agitația împotriva votului universal ca o 'primejdie' și compromițând ideea lui, ei comit și pe cei ce o susțin, pe d. Justh și soții cari în acelaș timp luptă și pentru banca națională ungară.

Socoteala asta e pe cât de șireată, pe atât de greșită însă. Căci în fața lor d-nii Andrassy și soții vor găsi pe altcineva cu care nu-și-au făcut socoteala, cu — însăși coroana.

Dacă coroana are într'adevăr intenția sinceră, ea va trebui să înlăture pe acești oameni dela cârmă, să rupă cu hotărîre toate firele tainice ale intrigilor și uneltirilor lor și să facă fie cu ei, fie fără ei cu orice mijloace adevăratul vot universal.

Decât o constituție mincinoasă, decât o formă frumoasă, fără fond sănătos și trainic, mai bine să se lepede aparențele înșelătoare și după o scurtă suspendare a constituției să ne vie constituția, nu a unui singur popor și a unei singure clase, ci constituția tuturor, constituția țării întregi.

Ministrul Iosipovich despre chestia croată. Ministrul croat Iosipovich, a făcut următoarea declarație corespondentului dela 'Kroatische Korrespondenz' din Viena.

'Învățarea limbii ungurești la căile ferate de stat din Croația e o chestie de viață, însuși partidul independent croat nu cred să adereze pe lângă părerea banului, ca officianții dela căile ferate să fie exclusiv numai croați. Pentru mine ar fi o întorsătură fericită a crizei în cazul când la numire — croații cari vorbesc ungurește ar avea prioritate; sar putea întâmpla chiar ca în lipsa de oameni cari să vorbească ungurește, însuși banul și ministrul croat să fie ungar, căci nicăire nu e vreo lege, care ar prevedea ca aceștia să fie croați, ci e numai un drept de uz, pentru acei, cari de bună voie au învățat ungurește, deși azi se vorbește ungurește mai puțin ca ori când înainte, cu toate țipetele gazetelor, cari strigă că limba ungurească cucerește tot mai mult teren în Croația.'

Credem că croații nu aprobă părerile ungurite ale ministrului lor maghiaron.

Sztérényi la Kossuth. După cum anunță Polg. ért. secretarul de stat Sztérényi, în decursul săptămînei viitoare, va merge la Wiesbaden — pentru a vizita pe ministrul de comerț Kossuth și ca să-i refere chestiuni ministeriale mai importante.

Părerii cu privire la o nouă fundamentare a învățămîntului nostru primar.

III.

Mai întâi: sufletul românesc, acel suflet care a creat o literatură populară dintre cele mai caracteristice, care a cristalizat în cadrele bisericii răsăritene forme de credință și de închinare deosebită, care a transmis prin cel mai plin de urgență vârtej al întâmplărilor o conduită unitară și care a transmis ca product la care — a lucrat fără întrerupere, dela nașterea sa până astăzi, limba noastră cu care e concrescută și de care nu se poate despărți. Toți acești factori — nu sunt de natură accidentală, ci de una cu totul esențială și nu se pot despărți cu nici un preț unul de altul. Ei evaluează, dar nu se desbină unul de altul și nu pot piei decât împreună, după cum și de desvoltat s'au desvoltat și se desvoltă împreună.

Acest punct de mîncare e deosebit de important și trebuie accentuat cu atât mai mult, cu cât din tabără contrară se trimbiță tot mai gălăgios, că alta e limba care ne ține în țara asta și că noi avem numai buze românești (dacă nu chiar valahe), ceea ce ar însemna, că principalul e limba maghiară, iar limba maternă e numai un fel de malum necessarium. În fața unor astfel de glasuri cari știu răsuna uneori, pentru anumite urechi, și fermecător ca ale unor sirene, în noi trebuie să se întărească convingerea, că limba cea adevărată a fiecărui om e aceea, în care s'a născut el, în care au vorbit înaintașii lui și în care natura însași l-a lăsat să trăiască; asta-i limba inimii fiecărui. Cine n'o să-și poată câștiga pâinea numai cu aceasta, va învăța și o alta străină, dar asta i va fi numai o unealtă, sau cum zice italianul: *lingua dela pane*, câtă vreme cealtă va rămânea *lingua del cuore* (limba inimii).

Asta nu e ceva de ordin pur sentimental și nu e nici chestie de încăpăținare sau un capitol din șovinismul pe care l cultivă în țara noastră atâția neobosiți patrioți, ci e pur și simplu o lege naturală: pentru noi ca și pentru oricare alt popor. Când poetul maghiar zice *'nyelvében él a nemzet'*, are dreptul, dar nu numai pentru neamul lui ci tot așa de mult și pentru alte neamuri.

Se naște întrebarea: care e atitudinea școlii noastre astăzi în fața acestei chestiuni? Unii răspund că stăm foarte rău cu limba românească în școlile noastre și că ea se propune, grație legii celei nouă, chiar, numai ca pupăză pe colac, fiindcă pe sama ei nu rămâne vreme (*Vezi 'Neamul românesc' Nr. 72 a. c.*), iar alții că ea s'a degenerat într'un conglomerat de abstracțiuni și regule seci. (*'Vatra școlară', 5 a. c.*)

Adevărul e că în privința asta stăm cât se poate de rău, din mai multe puncte de vedere.

Mai întâi nu e stabilit raportul dintre limba noastră literară și dintre cea populară. În privința aceasta școala se clatină rău, între limba literară de care ar vrea să-i apropie pe elevi și între cea populară de care n'ar vrea să-i îndepărteze, ceea ce ar fi corect, dacă s'ar face după anumite legi. În realitate e însă o complexă nesiguranță și din cauza că adesea învățătorii înșiși vorbesc o românească imposibilă, care nu e nici literară, ni i populară, și e așa fiindă învățătorii aceștia nici nu se gândesc măcar cum trebuie să fie limba și școala primară.

Din acest punct de vedere apoi stăm rău și în ce privește cărțile de citire. Dela cărțile de acum treizeci de ani, cu o sintaxă semineștească și cu o formă de exprimare greoaie, 'broțiană' cum ne batjocoreau cei din țară, am evoluat și

dului Abel Hermant, 'Traius de luxe', frază din spiritualul roman cu acelaș nume.

Presărată cu observațiuni spirituale, cu un dialog viu și foarte colorat, această piesă este lipsită de orice interes dramatic, nu este decât o desfășurare succesivă de tablouri, un fel de cinematograf, interesant prin figurile de *rastaconeri* (străinii ce trec prin Paris și cari socot că sperie societatea parisiiană cu excesele lor) ce ne înfățișă, dar nici de cum o bună piesă de teatru și care să merite munca celor ce au pus-o în scenă și cari au interpretat-o.

Subiectul ei toți cetitorii noștri îl vor fi cunoscând din romanul autorului, de aceea nu socotim necesar a-l mai enara și căutăm să trecem cât mai repede la opera lui Catulle Mendès, care presintă interes mai mare, ca fiind ultima operă — opera postumă — a celui care rămasese ultimul dintre parnasieni, a unui autor dintre cei mai fecunzi, a unui poet nu lipsit de oarecare talent și a unui critic reputat prin bunăvoința cu care privea orice operă, fie ea slabă dacă autorul încerca o lucrare serioasă sau mai bine un gen serios, și intransigența cu care respingea orice voudevil sau comedie ușoară, fie ea cât de bună. Dar să lăsăm, celor ce se vor ocupa de acest poet sarcina unei analize a operei lui literare și critice și să ne întoarcem la ultima s'a dramă, în care încerca să puie și dânsul pe scenă figura cea mai mare care a existat în istoria popoarelor, încerca zic, să puie pe scenă figura lui Napoleon. — În principiu socotim noi că încercarea unui autor de a pune pe scenă o figură atât de mult și de multe, și care în imaginația spectatorului este înconjurată de oarecare aureolă,

este o sarcină grea și care mai niciodată n'a izbutit. A căuta să pui pe scenă un Napoleon, un Isus Hristos, o personalitate universală este a risca enorm, căci trebuie un talent extraordinar pentru a crea cadrul și atmosfera măreață în care personajul să nu piardă din măreția sa.

Aceasta este prima greșeală a lui Mendès, care în opera sa a făcut din Napoleon un erou ridicol de melodramă, și cu toată bunăvoința spectatorului, el nu va putea decât suride, când va vedea pe marele om, despre ce într'o tiradă admirabilă poate cea mai bună din piesă, scrisă într'o proză elegantă și umflată cu un lirism și un avânt în care poetul găsise locul să-și dea drumul — imaginației și expansiunii sale poetice va suride zic, când după această scenă, vom vedea pe Napoleon jucându-se de-a baba oarbă cu un copil de trei ani, un fiu natural al său cu Walenska; căci am uitat să spuim că piesa se petrece în insula Elba, unde Napoleon singur și așteptând pe *Marie-Luisa*, cu fiul său *le Roi de Rome*, primește vizita devotatei poloneze care iubește încă pe amantul trecător, pe tatăl fiului ei. Și toată piesa, care n'are mai puțin de 5 acte, nu este decât o desfășurare a acestor scene de un ridicol care scandalizează ullimul bun simț.

Aceasta este piesa dela care se așteaptă atât și iată cum odată mai mult o piesă al cărui erou, e Napoleon este menită să cadă; și cauza nu este decât, o repetăm, lipsa de talent a celui ce încearcă această grea sarcină.

După o stagiune așa nenorocoasă, când vremea închiderei se apropie, iată în fine că de unde se aștepta mai puțin se obține un succes, care a închis cu săli pline sala acestui teatru și care

promite la anul o deschidere și o serie de reprezentații, desul de mare; și opera dramatică, care a realizat acest miracol este *Le Refuge* a d-lui Niccodemi.

Este o piesă în care autorul, care e străin a apărut un admirabil om de teatru, cunosător al artei sale, meșteșugar pentru conducerea acțiunii și care sperăm va da încă multe opere bune, ba chiar mai bune, căci fără îndoială, această primă a sa lucrare, are defecte pe care le vom vedea în cursul analizei, asupra căreia vom insista mai mult, ca presintând foarte mult interes.

Concepția modernă a teatrului, violența și desfășurarea energică a situațiilor, pasiunile concentrate și deslănțuirea suferințelor cauzate de ele, au găsit în D. Nicodemi, un autor care le servește cu mult talent și cu multă artă. Publicul și presa cari nu se așteptau de loc, au aplaudat și au fost unanimi în ță decerne autorului infra-giile lor.

Intr'o odaie din casa lor de țară, cu privirea spre mare, departe de sgomotul lumii, lipsit de noțiunea cea mai elementară a vieții, în care trăia, își petrece viața eroul nostru resignat după atâta suferință produsă de ușurința soției sale. În dragostea lui pentru mamă sa, n'a voit nici când să uzeze de mijlocul pe care legea îl acordă, de divorț, pentru a scăpa de soția lui, de teama de a nu da o prea crudă lovitură, credincioasei sale mame.

În mijlocul acestui refugiu, iată că apare soția sa și o explicație între ei doi ne pune în față caracterelor ce vom avea de urmărit în transformările lor. El hotărît, energic și concentrând o durere, la care de teama ridiculului nu face pe

în cărțile de cetire spre o limbă mai curată și mai ușoară, așa de ușoară încât ești nevoit a-i zice ușorică. E o limbă sterilizată din care a volatilizat orice parfum și a rămas numai expresii »corecte« dar lipsite de orice viață și de orice colorit local. De teama de a nu mai fi luați la vale ca beoșieni de scriitorii din țară: am închinat deodată cu greșelile pe cari de sigur le aveam, și calitățile specifice ale limbei noastre ardelenesti și am adoptat în cărțile didactice o limbă ștearsă, fără nici o viață și cu singura calitate de a nu fi greșită, o calitate care nici odată n'are preț. Prin asta s'a pierdut o enormă cantitate din ceea ce în viața noastră »națională«, fiindcă s'au eliminat în limba cărții, părți esențiale din limba vie, sălăcindu-se astfel viața sufletească, din care s'a înlăturat tocmai valorile cu caracter special, de dragul unor valori generale, adesea devalorate.

Chestiunea aceasta merită de sigur atențiunea celor chemați a lua lucrurile în serios. Nici nu se poate vorbi despre ea așa de pe larg, cum ar trebui, căci așa ceva ar cere prea mult loc. Totuși vom mai insista puțin asupra ei.

În cartea de citire pentru clasa a II-a de Stroia—Lăpădat—Crișan (Sibiu 1907) se găsesc bucăți de citire cari se găsesc și în cărți de citire din țară.* De sigur, nimic de obiecționat în general. Dar e de sigur foarte rău când în ambele cărți se găsesc despre lucruri cari în ambele țări au înfățișare deosebită, aceeași presă de citire, cum e cazul cu presa despre comună; și e și mai rău când o piesă ce este, e o simplă traducere din nemțește (cel puțin așa pare). A face descrierea unui sat pentru copiii români, nu înseamnă a-i descrie un sat oarecare, ci a-i prezintă un sat românesc în culorile lui speciale, iar nu în culori așa zicând internaționale. Căci satele nu sunt numai o aglomerare de case așezate în străzi s'au răsirate cine ști cum, ci sunt o expresie a unui anumit fel de viață, fel foarte diferit nu numai la deosebitele popoare, ci la unul și același popor. Deci în cărțile noastre trebuie să vedem satul nostru ca într-o fotografie, iar nu un sat oarecare, cu totul stăin, cu numiri străine de strada principală pentru ulița cea (sau a) mare etc. (Regret că nu am la dispoziție cărțile amintite spre a putea vorbi mai amănunțit despre acest punct).

Ar fi o frumoasă temă pe care ar putea o publica »Asociațiunea« ca temă pentru un premiu: *Descrierea satului românesc dela noi*, — mai întâi o descriere amănunțită, apoi o des-

* Vezi cartea de citire pentru cl. II-a de G. Coșbuc, G. A. Dima, G. N. Costescu și G. Stoinescu. București 2508.

criere cu scopul de a fi luată în cartea de cetire pentru una din cele 6 clase. Material prețios s'ar putea culege din puținele monografii de comune (cari încă în general totuși sunt destul de sărace în contribuții de acest fel) și mai mult din »Neamul românesc« în Ardeal și Țara Ungurească de N. Iorga. Pentru comparații dau deslușiri: »Sate și mănăstiri«, »Drumuri și orașe din România«, »Neamul românesc în Bucovina și Neamul românesc în Basarabia« de același, din cari se pot strânge o seamă de note deosebit de interesante, cari n'au fost semnalate de către alții până acum. Atrag atenția, în scopul unui studiu comparativ și asupra unei cărțicele nemțești »Das deutsch Dorf« de Rob. Mielke (Leipzig 1907, I M. 25), precum și asupra broșurei »Eine Gustaw-Adolf-Reise ins Siebenbürger Land« de L. Rietschel (Leipzig, 1906, 10 Pf.) de unde se pot câștiga diferite norine pentru studiarea unui sat sub toate raporturile.

În chipul arătat se sacrifică de dragul unei uniformități nejustificabile și de dragul unei limbi mai »alese« o bună bucată de naționalism, ceea ce e o enormă greșală.

Și raportul dintre limba literară și cea populară! De sigur că școala noastră nu poate fi pusă în serviciul diferențierii, ci în al unificării noastre culturale. Dar asta nu poate să fie egal cu renunțarea la graiul local al fiecărei provincii, sau chiar al fiecărei sat. Ce principiu sănătos poate cere ca în școala ardelenescă să fie înlăturat ardelenismul, sau în cea bănățeană bănățenismul, de care bănățenii sunt cu drept cuvânt atâta de mândrii? Prin introducerea unei limbi literare uniforme în toate școlile noastre, se pierde o bună bucată de viață care e înlocuită cu receala pe care o aduce graiul cel supțire, de care țara noastră, ori câți ani l-ar auzi în școală, nu se poate încălzi. Pentru bănățean rămâne și în ce privește limba tot *Bănătu fruncea*, ori cât ar încerca școala să i însușească o altă limbă, mai curată (de fapt mai moartă). Faptul că țara noastră nu vorbește bucurios în limba pe care o aude în școală, faptul că-i e »rușine« să vorbească »pe politică«, e un moment psihologic deosebit de important, care dovedește între altele și un îndărătnic conservatism, care nu-i de loc stricăcios, un moment care până la un loc nu poate fi trecut cu vederea când e vorba de un nou plan care să reglementeze activitatea școlară.

Dialectul trebuie să-și aibă și el locul său în școală. Dar asta nu înseamnă că el trebuie să domnească în școală, ci că el trebuie tolerat până când limba literară se va folosi astfel ca să nu i înstrăineze pe copii de ea, ci să-i facă și să-i deprindă pe cale naturală. Din acest punct de

vedere e corect ca cărțile de cetire să nu fie aceleași pentru țara întreagă, ci diferite, după ținuturi, și asta nu pentru motivele de cari sunt conduse autoritățile noastre bisericești, ci din motivul ca astfel să se poată da cărților, în parte, și un caracter local. Din o bună carte de cetire bănățeană nu pot lipsi, d. e. 2—3 poezii de Vlad Delamarinae, și 2—3 pagini din Popovici-Bănățeanul, ba chiar nici din cărțile de cetire ardelenesti. Căci și acestea trebuie să arate copiilor dovezi de bogăția și variația limbei românești.

În cărțile din Ardeal ar trebui adăpostit Agârbiceanu, și poate că pentru clasa a VI. chiar și Ranta-Buticescu din care s'ar putea face 2—3 excepte, ca unul care a prins anumite note din o parte a vieții românești aproape necunoscute în cercuri mai largi. Agârbiceanu trebuie să fie luat în considerare cu atât mai vărtos, că nu numai limba lui e get-beget ardelenescă (și tocmai pentru asta lipsită *uneori* de frumusețe), mai pronunțat ardelenescă decât a oricărui altui prozator din Ardeal, dar și tipurile pe cari le zugrăvește, sunt niște tipuri reale, așa cum le găsim în anumite părți ale Ardealului. — Mă gândesc d. e. la schița »Iarna grea«, (»Neamul românesc« lit. 5 a. c.), în care sunt prinse admirabil câteva tipuri din viața noastră, și care ar trebui neapărat luată într-o carte de cetire pentru clasele superioare.

Întreaga activitate a acestui scriitor ar trebui indicată în scopul de a scoate la iveală frumusețile de limbă ardelenescă populară (căci cealaltă e oribilă), cari au fost cu totul ascunse până bine de curând și cari vor trebui puse la contribuție pentru alcătuirea unei bune cărți de cetire, ardelenesti, nu fiindcă se publică în Ardeal de către bărbaii de școală ardeleni, ci fiindcă redă viața ardelenescă în culorile ei proprii. Numai câștigând o amănunțită cunoaștere a »patriei mai mică«, te poți avânta cu folos la cercuri mai largi, numai pornind de aici putem merge spre unitate culturală generală. Altcum domnește peste tot o superficialitate, periculoasă și în cercuri înguste, pentru disprețul de care le învrednicește pe acestea, și în cercuri largi pentru că li lipsește trebuinciosul punct de razim.

O convorbire cu d. Sztérényi.

Correspondentul din Ploiești al ziarului »Minerva«, d. D. Karnabatt, care în același timp e autorul subtil al unui volum de versuri, a avut la Sinaia o convorbire cu d. Sztérényi József ale cărui impresii le descrie cum urmează:

Cum am primit telegrama »Minervei« de a obține

nimeni părtaş; ea o cochetă, lipsită de serioșitatea necesară pentru a susține discuția ce au pornit, argumentează conform caracterului ei ușuratic și ne lasă să înțelegem cătă dreptate și să compătimim pe sârmanul ei soț. Dar zdrobită soția pleacă, noaptea se lasă prin împrejurime, orizontul se întunecă și imensitatea mării devine un haos, o atmosferă tăcută și grea se lasă și ne împresoară și simțim cu groază, că o mare nenorocire se pregătește. Ușa se deschide și o fată blondă, cu păr de aur, cu ochi albaștri și cu corpul grațios apare și lasă să fie prinsă în brațe de soțul nenorocit și cortina cade pe unul din cele mai frumoase acte de expoziție, pe cel mai bun al piesei și poate aceasta face chiar un defect al ei, căci de unde spectatorul să așteaptă din ce în ce la mai mult, din potrivă buna impresie este atenuată de slăbiciunile actelor ce urmează.

Cortina se ridică din nou și suntem în aceeași odaie, și vedem aceleași personaje înlănțuite de brațe și spunându-și lungi vorbe de dragoste, dar un zgornot se aude, un glas strigă, zgornotul

crește, căci toată lumea caută pe aceea ce se adăpostea în brațele amantului ei, pe fida unui oaspe al pictorului și logodnica unui vânător de zestre ce a fost pe vremuri amantul soției pictorului.

Și când acesta speriat de acest zgornot ridică perdelele, soarele dimineții se năpustește în odaie și anunță îndrăgostiților că ziua a vestit de mult pe nenorociiții părinți de toată greșala fiicei lor.

— Și scenele să urmăresc una după alta, în cari îndrăgiiții își dau osteneala să iasă din încurcătură, și astfel asistăm la scena în care pictorul silește pe soția sa să iscălească cererea de divorț, în care pictorul se întâlnește față în față cu mișelul care odinioară fără scopul, fără rușine, a profitat de prietănia ce-i acorda pentru a-i răpi soția. Și iată-l răzbunat, și aci cele două personaje puse în față argumentează *pro* și *contra* căsătoriei de dragoste și a celei de socotelii și în aceasta scenă iubitoarea copilă află că ce-l pe care-l iubea cu atâta pasiune n'o luase decât pentru a se răzbuna, dar că apoi din contactul cu ea învățase să o iubească.

Și demna copilă refuză propunerea de însoțire a pictorului care lasă pe soția sa, și care lovit de groază de această respingere a propunerii sale, umblă aiurit și nu știe ce sfârșit îl va aștepta. Dintr-o scenă dintre soție și copilă, prima convinge pe cea de a doua de dragostea soțului ei, și cu mijlocul acesta prin sacrificiul persoanei sale va răscumpăra greșala ce făcuse, când înșelase acest om.

Și astfel se împrăvește această piesă, care în actul II și III suferă de oarecari lungimi și defectuosități de tehnică dramatică, cari netăgăduit nu vor mai exista în opera viitoare a autorului atât de aplaudat.

În articolul viitor voi trece la alt teatru și astfel vom putea să ne dăm seama de toată mișcarea dramatică din anul acesta.

Mihail Bunescu.

Contra pistruielor și alunițelor

să folosiți

Crema și săpunul de lapte benzoe

original a lui KÁRPÁTI,

fiind unicul cosmetic ideal pentru mâni și față. În câteva zile depărtează pistruiile și toată necurătenia pielii. Comandele de 6 d. se se expediază franco. Se poate căpăta dela preparatorul **Kárpáti János farmacist în Arad, Boros-Béni-tér Nr. 15**; precum și dela droguerile și parfomeriile din Arad. Magazin principal în Budapesta: farmacia Török József Király-utca Nr. 12.

Să nu folosiți și să nu primiți numai cremă de lapte benzoe a lui Kárpáti, prețul 1 cor și săpun de lapte benzoe, prețul 70 fill. Să vă păziți de imitațiuni!

un interview dela excelența sa d. Sztérényi, secretar de stat al ministerului de comerț ungar, care trebuia să sosească Mercuri la Sinaia, mi-am dat seamă cu grijă de greutatea misiunii mele, și în aceeași zi de dimineață m'am prezentat la hotel Caraiman, unde trebuia să sosească înaltul personaj maghiar.

Am întrebat de excelența sa, și portarul emoționat și el de gravitatea împrejurării, mi-a răspuns pe un ton de discreție diplomatică că înaltul personaj a sosit în adevăr dimineața la opt, dar că se află în oraș. M'am prezentat din nou, și mi-s'a spus, că d. Sztérényi se află tot în oraș, fără a mi-se putea preciza unde anume.

La orele 12 mi-s'a spus că excelența sa a plecat, cu toată solemnitatea la castelul Peleş, unde trebuia să ia dejunul.

La orele 2 după amiază mi-s'a spus că d. secretar de stat este reținut la castelul Peleş, la 2 și jumătate același răspuns, la 3 și câteva minute am fost înștiințat că excelența sa venise dela castelul Peleş dar că plecase în oraș pentru a face vizite.

Indirjit mai mult ca ori și când să obțin cu orice chip un interview cu înaltul personaj maghiar, m'am instalat în luminoasa sală de lectură a hotelului, privind prin largele ferestre jocul cascadei din parc, care să înalță ca un fum luminos, apoi se sfărâmă în puzderii de dantele fine pentru a se risipi într-o pulbere mărunță de diamante în apa bazinului în care se reflectau umbrele masive ale brazilor.

Nu știu cât timp mi-am pierdut privirile cu această magie de lumini și umbre în acest vaporos joc de ape, dar la un moment dat, am simțit o ușoară atingere pe umăr, și-o voce lapidară mă întrebă:

— Pe cine aștepți?

Era un amic gazetar maghiar adus nu știu de ce împrejurări în Sinaia.

— Caut cu orice chip pe d. Sztérényi, secretarul de stat al ministerului de comerț din Budapesta, am răspuns confratelui maghiar.

— A! eu îl cunosc chiar acum o lună am vorbit cu dînsul la Budapesta.

— Poți să mă prezinți excelenței sale? mi-ai face un mare serviciu!

— Cum nu! Cu plăcere îmi răspunse confratele maghiar.

În așteptarea înaltului personaj din politica maghiară, confratele îmi dă amănunte despre viața și personalitatea d-lui secretar de stat al ministerului de comerț din Ungaria.

— Știi d-ta cine este d. Iosif Sztérényi, îmi spune cu extas ziaristul maghiar. Este al noulea mare personaj din Ungaria.

— Cum a ajuns d. Sztérényi la un post atât de înalt în politică și în statul maghiar?

— Excelența sa era un modest ziarist în Brașov oraș pe care d-sa îl reprezintă în camera maghiară. Prin muncă, prin valoarea personală și prin sentimentele sale patriotice a ajuns la această situație înaltă.

— E așa de mare patriot d. Sztérényi, am întrebat pe confratele maghiar.

— Da. Este cel mai călduros și devotat partizan a lui Kossuth,

— Este unguer veritabil d. Iosif Sztérényi?

— Da, căci e catolic. Merge regulat la catedrala catolică.

— Și părinții săi au fost tot catolici?

— Nu! Părinții erau evrei.

Am răspuns pe deplin edificat asupra psihologiei personalității d-lui secretar de stat al ministerului de comerț ungar.

De-odată confratele maghiar sări brusc în picioare.

— Uite Excelența Sa!

În fața usei se ivi un domn înalt, sprijinindu-se cu oarecare măiestrie în baston.

Ne apropiem, confratele mă prezintă Excelenței Sale, care-mi întinde mîna. D. Sztérényi este un om în maturitatea vârstei, înalt, bine făcut, cu abdomenul cam pronunțat, contrastînd cu figura sa de proporții reduse. Pe buzele încadrate de mustați și de o bărbuță bălae se schițează un surîs de amabilitate iar ochii miopi ascund în dosul ochelarilor subț genele întredeschise, o nuanță abia perceptibilă de grandoare.

Îi spun în franțuzește scopul vizitei mele, dar Excelența sa îmi răspunde în limba germană, la care ripostez tot în limba franceză, pînă ce Excelența Sa hotărăște a grăi în limba lui Racine.

— Mă întrebați ce impresie mi-a făcut țara românească, îmi spune d. Sztérényi. Nu viu pentru înfrînț oară în țara românească. O cunosc de 25 de ani și am făcut dese călătorii în România. E o țară admirabilă, plină de frumuseți și bogății, care mi-a lăsat în totdeauna amintiri frumoase.

Ce credeți de poporul român?

— E unul din cele mai bune popoare. Popor excelent, plin de calități și de viitor.

În timpul acesta, d. Sztérényi, care sta cu pălăria în cap, sprijinindu-se cu oarecare măiestrie în baston, observă că pe cînd confratele maghiar sta înaintea sa cu pălăria în mîna, eu aveam nepoliteța de a nu mă conforma gestului și atitudinii sale și de a-mi păstra pălăria pe cap. Atunci o încruntare ușoară trecu pe figura Excelenței Sale, surîsul de amabilitate începu să se ofilească, iar în ochii miopi, în întredeschizătura genelor, nota de grandoare începu să se accentueze.

Totuși continuuam:

— Dar de rominii de peste munți ce opinie aveți?

— Aceiași opinie ca și despre românii din Regat.

Eu sunt partizan al unei concilieri sincere și durabile între maghiarii și românii de peste munți afirmă d. Sztérényi.

— Și care ar fi mijloacele și modalitățile acestei concilieri?

Acțiunea d-lui Sztérényi se încruntă cu desăvîrșire, surîsul de amabilitate muri pe buzele sale, iar cea notă de grandoare, care la începutul interviewului, se ascundea abea perceptibilă între genele ochilor miopi, învâluie cîmpitoare întreaga personalitate a d-lui secretar de stat.

— Eu am venit la Sinaia să mă plimb, îmi declară d. Sztérényi, nu să fac politică.

De altminteri eu sunt la un minister de resort.

— Atunci permiteți-mi excelență să vorbim de industrie și comerț?

— Bucuros, răspunde d. Sztérényi, și înfățișarea de amabilitate începu din nou să-i lumineze figura. Apreciez foarte mult industria și comerțul d-voastră îmi spune d. secretar de stat. Aveți o industrie tină, plină de vigoare și viitor.

Cunosc stabilimentele industriale de pe valea Prahovei, fabricile dela Azuga, toate constituiesc începuturi foarte frumoase și pline de făgăduieli.

— Ce credeți de industria noastră petroliferă?

— Eu văd în ea principala d-voastră industrie.

Urmăresc cu atenție progresele ei, căci avem în această industrie angajate însemnate capitaluri unguerești. Cu toate nenorocirile care s'au înfrîmplat la Cîmpina, anul trecut, am convingerea că această industrie se va desvolta cu mai multă vigoare și va progresa.

Pe nesimțite discuția alunecă, vorbim de țara noastră, de poporul român, de frații de peste hotare, și fiind ajungem la modalitățile unei concilieri dintre ungerii și românii de peste munți, excelența sa se mohorește din nou, întrerupe discuția, pentru a o relua vorbind de comerțul nostru, de ținara noastră industrie și a se perde cu generalități...

Austria și armata României.

— Impresiile unui ofițer austriac asupra armatelor române.

II.

Într'un articol trecut am arătat impresiile generale pe cari le a avut corespondentul ziarului militar »Danzer's Armee zeitung« asupra armatei române.

Vom arăta astăzi descrierea în amănunte a acesteia armate pe care el o face pentru publicul cititor german, de oarece nici la noi publicul nu cunoaște în deajuns organizarea armatei române.

Autorul se servește de datele cele mai noi. În aprilie 1908 corpurile legiuitoare au votat o lege de reorganizare a armatei, pregătită de fostul ministru de războiu, Averescu, »un general recunoscut ca foarte capabil, un deosebit talent de organizare.

Sistemul lui este lăudat, pentru că evită o greșală ce o fac de obicei statele mici în organizarea forței armate. Generalul Averescu a căutat ca în limitele bugetare să aibă o armată mai slabă ca număr, însă bine instruită, gata în orice moment de războiu, în loc de mase mari insuficient pregătite.

Bazele acestei legi sunt:

serviciul militar obligator pentru toți bărbații dela 21 la 40 de ani și anume pentru;

infanterie, 2 ani prezent la corp 5 în concediu (total 7 ani în activitate), 5 ani în rezervă, 3 în miliții și 4 în gloate;

cavalerie, artilerie, gendarmerie și grăniceri 3 ani prezent, 4 în concediu;

marină 4 prezent, 3 în concediu, restul ca la infanterie.

Cine servește mai mult decât doi ani e trecut la 30 de ani direct în miliții.

Soldatul român este pregătit pentru serviciul militar încă înainte de a intra sub drapel. Dela 19 la 21 de ani, fiecare tinăr este obligat să facă exerciții de instrucție și tragere în câte două dimineci ale lunilor April până la Noemvrie.

Când trec în concediu, soldații sunt obligați să facă tot la doi ani câte o manevră ori concentrare de cel puțin 20 de zile.

Contingentul de recruți pe 1909 este de 44.000 oameni permanenți, 544 la marină și 3414 călărași cu schimbul, deci în total 47.414 oameni. Prin urmare, dacă adaugăm ofițerii și sub-ofițerii reangajați și scădem 10 la sută concediați pentru economie, armata română numără în timp de pace 92.800 oameni.

La recrutare se prezintă anual 85.589 oameni, din cari 81.882 buni. Cum nu se iau decât 47.414 oameni, restul de 34.468 trec direct în miliții.

Prin urmare, după noua lege, armata română dispune de următoarele trupe:

1. Prezenți	92800	Trupe bne pregă- tite total 528.000 oameni
2. Concediu: 5 contingente, 25% pierderi	178.000	
3. Rezervă: 5 contingente, 33% pierderi	158.000	
4. Miliții: a) 3 contingente provenind din armata activă, 33% pierderi b) Contingente trecute direct la mi- liții à 34468, din cari 33% pier- deri	340.000	
Total: 868.800		trupe slab gătite

Primele 3 categorii enumerate sunt material homogen și ar forma elementele de campanie, n'ar putea însă fi întrebuințate toate din motive financiare și economice. În orice caz, aceste cifre arată că în caz de ofensivă în afară de regat, ar rămânea destule trupe pentru apărarea granițelor și complectarea cadrelor de campanie.

Căi trebuie aduși din străinătate, importul anual e de 800 bucăți.

Posibilitățile de războiu pe cari să conteze România sunt în prima linie cu Bulgaria și Serbia. Acestea cer însă nu atât o armată numeroasă, pe cât una gata foarte repede de bătaie, în stare să facă atacuri repezi de ofensivă. Un războiu cu Austria ori Rusia ar obliga România la defensivă.

În acest sens e pregătită armata română. Comanda supremă o are regele, comenzi mai înalte sunt în timp de pace: 4 corpuri, 9 divizii de infanterie, 18 brigăzi de infanterie, 7 brigăzi de cavalerie, 9 brigăzi de artilerie.

În timp de războiu se mai adaugă 4 brigăzi de infanterie de rezervă. Cavaleria are o organizare deosebită decât în timp de pace.

Urmează descrierea organizării fiecărei arme în parte.

Infanteria.

Infanteria armatei active are 36 regimente, a 3 batalioane, a 4 companii — cari în timp de războiu formează 18 brigăzi; 9 batalioane de vânători a 4 companii se împart în timp de război diviziilor de infanterie; două companii de gendarmi pedestri și un batalion de grăniceri cu 12 companii.

Total 118 batalioane cu 482 companii.

Infanteela armatei de rezervă.

34 batalioane de rezervă, cari în timp de război formează 16 regimente a două batalioane, independente.

Total 34 batalioane cu 176 com.

Fiecare companie de infanterie are în timp de pace 3 ofițeri și 100 oameni, în timp de război 5 ofițeri și 256 de oameni, fiecare companie de

Fabrica de spălat cu aburi

„KRISTALY“

Kristály gőzmosó gyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Cu mașinările sale cele mai moderne, aranjată cu puteri electrice, spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame, și tot felul de lingerie cu prețuri moderate

— La o sumă ce trece peste zece cor., pachetul se retrimita porto-franco. —

vânători are în timp de pace 5 ofițeri și 150 oameni, în timp de război 5 ofițeri și 256 oameni.

Aceste cifre sunt cele prescrise de regulamente; de fapt numărul oamenilor se reduce cu 10%, concediați din motive de economie; se simte și lipsă de ofițeri. În ultimul timp numărul acestora trebuie să fi crescut grație măsurilor luate de ministrul de război în 1908.

România are 2000 ofițeri în rezervă; pentru armata activă și pentru rezervă are nevoie însă numai de 1400, restul s'ar întrebuința în caz de război pentru formarea cadrelor miliției.

Arma întrebuințată este Manlicher Model 1893 cu 5 focuri.

Pentru a arăta instrucția infanteriei autorul citează un ordin de zi al regelui în care se arată principiile după cari să se facă instrucția trupelor.

România are onoarea de a nu avea tradiții vechi în armată, caolare s'au introdus ușor principiile moderne de educație militară. Țăranul român este un soldat admirabil, bun pentru tragere și orientare, modest și răbdător. Favorabile instrucției militare sunt: efectivul suficient în timp de pace, stabilitatea lor, existența unor lagăre de instrucție speciale pentru fiecare corp, și o dotațiune suficientă de munițiuni; dăunătoare este lipsa de ofițeri și subofițeri, devenită încă mai simțită prin introducerea serviciului de doi ani.

Intr'un cuvânt, părerea autorului este favorabilă în ce privește infanteria.

Macelăria în Spania.

Revoluția se lățește.

— Știri telegrafice. —

Ministrul prezident al Spaniei *Maura*, după știrile semificioase — spune că situația în Spania s'ar fi îmbunătățit, dar toate lămuririle date de el asupra Spaniei, stau în cea mai mare contradicție cu știrile telegrafice, cari anunță că armata maurilor e de 30.000 ostași. Aceeași telegramă anunță că, trei companii de pedestrași au dispărut. Sunt și alte date pozitive cari *sprîjinesc* declarația liniștitoare a ministrului *Maura*. În *Granollers* au ars două mănăstiri! Din întâmplare s'a aprins locuința unui preot? E știut însă, că regele numai sub influința clericalismului a suspendat constituția — iar revoluția în Spania se putea aștepta de mult — căci poporul împilat, nu mai putea suferi îngâmfarea preoților și a clasei bogătașilor, cari cu mîna hrăpăreață cotropiseră toate regiunile productive ale țării. Țăranii sunt caliciți peste tot — căci cele mai bune părți ale țării formează proprietățile *seniorilor* și moșiile mănăstirești. Poporul nemulțumit a așteptat numai ocazia binevenită, ca să se revolte — iar războiul Maroccan — care cu toate acestea, în lipsa celorlalte năcazuri, ar fi fost îndurat — ca atâtea altele — a umplut răbojul suferințelor. Toată cauza revoluției trebuie căutată în expediția Maroccană și în nemulțumirile interne.

Dezertori cu diumul.

Ziarului »Berliner Tageblatt« i-se telegrafiază că în trupele trimise în Catalonia, pentru suprimarea răzcoalelor, zilnic sunt dați dezertori, cu mulțimea. La frontiera Franței sosesc dezertori în massă.

Noi baricade în Barcelona.

Revoluționari au ridicat baricade noi, cari ajung aproape nivelul întăriturilor din Barcelona. Baricadele au fost bombardate de artilerie, dar focul a dat greș și n'a produs decât puține av-

rii, s'au în parte de loc. În oraș a început să se simtă foarte mult lipsa de apă și alimente — fiind lipsiți de contactul cu împrejurimea.

Francezii dau ajutor spaniolilor.

Paris, 30 Iulie. După cât se anunță din *Oranj* guvernul a închiriat vaporul *Ande al* societății de navigațiune transatlantice, pentru transportarea alimentelor în Marocc. Chiar guvernul francez a luat celei mai vaste dispozițiuni, pentru *sprîjinierea, cât mai mare a spaniolilor în Africa*. Francezii să tem ca nu cumva învingerile Maroccanelor să aibă pentru ei urmări dezastruoase.

Barcelona în flacări, edificiile distruse.

Toate edificiile publice din oraș au fost devastate și prefăcute în cenușă, revoluționarii au dat foc centrului orașului.

Revoluțiunea pe punctul de a izbucni și la Madrid.

Londra, 16. După știrile primite de »Daily Telegraph« situația e desperată și la Madrid. Populațiunea e în plină fierbere revoluționară, iar guvernul nu e sigur de trupe.

Mulțimea dă dovadă de o înverșunare necunoscută până acum în contra coroanei.

Strigăte nutrite de: »Jos regele! Jos dinastia« răsună la toate răspântiile.

Adunarea generală a reuniunilor învățătoarești, bănățene, din dieceza Aradului.

— Raport special. —

Azi s'a deschis adunarea generală a reuniunilor învățătoarești bănățene, din dieceza Aradului, în Lipova. Simpaticul orașel din Banat i-a primit pe învățători cu tradiționala ospitalitate românească. Dela gară grupul învățătorilor a fost condus cu muzică și cu alai la locul de întrunire. Pe tot parcursul dela gară și până la restaurantul »Regele Ungariei«, unde a avut loc ieri seara de cunoștință, publicul numărös primă cu ovații și însuflețire pe învățători. Seara de cunoștință a fost foarte animată, prilejind învățătorilor câteva ore de senină veselie.

Deschiderea adunării.

Deschiderea adunării a fost precedată de chemarea duhului sfânt. A celebrat părintele Ioan Cimponeriu, asistat de preoții Florian Roxin și David Voniga. Adunarea s'a deschis la orele 9 în biserică. La masa prezidială iau loc dd.: *Iuliu Vuia*, președintele reuniunii; *Iosif Moldovan*, delegatul consistorului din Arad; *Ion Cimponeriu*, administratorul protopopiatului Lipovei; *Florian Roxin*, reprezentantul societății de lectură din Lipova; *Dumitru Popovici*, delegatul reuniunii învățătorilor din Arad; d.șoara *Sofia Florescu*, delegata reuniunii învățătorilor din dieceza Caransebeșului; *Petru Vancu*, redactorul foii pedagogice din Arad — și membrii comitetului.

Președintele, *Iuliu Vuia*, deschide ședința printr'un discurs avântat și frumos ca formă și cuprinzător ca fond. S'a remarcat prin spiritul național de care a fost străbătut și care a culminat într'un apel către învățători, cari trăiesc azi vremurile mai grele, dar tocmai de aceia mai frumoase ale școlii românești. Discursul a fost într'adevăr un prilej de mângăere, nu numai pentru învățători, ci și pentru număröasa asistență de intelectuali și fruntași aflători de față. D. Vuia a fost respălat cu vii aplauze.

Președintele prezintă pe oaspeți și îi salută. Ei răspund prin alocuțiuni calde la adresa învățătorilor.

Sosind între astea redactorul »Tribunei«, d. Sever Bocu, d. Vuia îl salută în termeni foarte călduroși, relevând ajutorul eficace și constant al presei naționale și solicitând acest ajutor și pe mai departe.

Se trece la ordin a de zi. Se alege notar învățătorul *Iosif Popa*, și oameni de încredere învățătorii *Ghilezan* și *Mihai*. Se dă citire apelului nominal și să constată, din 177 de membrii înscriși, 129 de față. Se alege în sfârșit o comisiune pentru înscrieri de membrii noi, compusă din dd: *Dr. Aurel Halic*, *Iuliu Onu* și *Ion Luca*. Din cei absenți partea cea mai mare și-a scuzat absența.

Raportul general.

Secretarul *Iosif Popa* dă citire raportului general. Din raport se relevă următoarele: Reuniunea posedă patru despărțăminte, fiecare cu câte o bibliotecă. Prin donațiuni din partea »Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român« și a ministrului de agricultură, aceste biblioteci — cari ar putea foarte bine servi și de biblioteci populare — au sporit la 858 de volume. Reuniunea are două fonduri: unul »fondul reuniunii«, de 2590 coroane, altul »Fondul convicțiunii«, pentru ajutorarea învățătorilor de 6000 coroane.

Raportul anunță cu plăcere reparațiia revistei pedagogice »Vatra Școlară«. Reuniunea a redactat anul acesta întâia oară un »Anuar«, care cuprinde activitatea desfășurată de ea peste an și care în viitor va avea și o parte literară, în care se vor publica monografiile școalelor. Astfel de monografii au scris până acum învățătorii *T. Pigli*, *Popa*, *T. Blidar*, *Moise Popa*, *I. Bărbulescu*, *Gh. Cioca*, *I. Lucuța*, *S. Mihui*, *I. Giulevan*, *Șt. Mihailovici*, *N. Savi*, *V. Amandia*, *N. Alexa* și *I. Neamțu*.

Cursurile pentru instruirea analfabeților, se constată cu regret că s'au ținut puține, iar raporturi despre ținerea lor n'au sosit afară de unul, dela învățătorul *Ștefan Murgu*.

Raportul general zugrăvește apoi în amănunte activitatea de peste un a singuraticelor despărțăminte. Învățătorii au muncit sârguincioși în aceste despărțăminte, ținând mai multe conferințe pedagogice și de specialitate. La sfârșit se fac mai multe propuneri, dintre care relevăm pe următoarele: Să se voteze 50 coroane pentru ridicarea unui monument distinsului profesor de odinioară *Theodor Ceontea*; d. Dr. *Petru Șpan* și *Dr. Petru Pipos*, să se aleagă pentru meritele lor didactice literare, între membrii de onoare ai Reuniunii. Să se declare membre de onoare ale comitetului d-nele: *Elisaveta Faur*, *Mina Lucaci*, *Adriana Putici*, *Iuliana Onu* și *Păulina Dr. Mezin* și d.șoara *Mărioara Baran*.

Se citesc celelalte rapoarte, cari toate se predau comisiunilor.

D-nii *Aurel Păcățianu* și *Nicolae Nicorescu* citesc apoi disertațiuni, cari sunt ascultate cu plăcere și răsplătite cu aplauze.

Banchetul, Ședința a 2 a Concertul.

La orele 2 a avut loc un banchet de 200 tacă-muri. S'a petrecut foarte bine la acest banchet, stăpânind o viuă animație până la sfârșit. Toaste nu s'au rostit.

După masă se va ține ședința a doua, al cărei program îl compun mai multe disertațiuni.

De seară e concertul, așteptat cu nerăbdare de lumea românească întrunită cu acest prilej sărbătorec în Lipova. Programul concertului e bogat și variat. Se vor juca și două piese de teatru.

Din Străinătate.

Groaza invaziunii, discuție de apărare în parlamentul englez. Londra, 30 Iulie. Cu ocazia discuției proiectelor de apărare a comisiunii de apărare a imperiului, ministrul președinte a expus diferite chestiuni, ce cad în cercul de activitate a comisiei, între altele și chestia aeronautice și viitoarelor sale transformări. Comisia având în vedere pe cei cari se tem de o invaziune din partea unei puteri ecueivalente cu Britania și cu care are relații diplomatice

Dacă a-ți încercat toate!
și tot nu v'au trecut durerile reumatice cereți o sticlă de
SPIRT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, provenite din răceală, ca d. e. se folosește cu rezultat bun. In contra GUTURAIULUI singurul remediu.
Prețul unei sticle 60 fiteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fil., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.
Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda la
Szémann Agoston,
farmacist,
Hatvan, Főter nr. 126.
Se expediază zilnic în toate părțile țării

normale, comisia a ajuns unanim la rezultatul următor: *Cât timp puterea exuberantă a Angliei pe mare e în deajuns, și în felul aratat de lordul Roberts, orice invazie ar fi zadarnică.*

Al doilea proiect al comisiei a fost, ca forțele de pe uscat să fie înmulțite așa fel, ca inamicul, ce plănuiește o invazie — să fie silit să vină cu o armată așa de mare, încât să nu poată scăpa flotilei. *Admiralii au spus că o armată de peste 70000 ostași nar putea să încunjure flotila, prin urmare Anglia ar trebui să aibă pe uscat o astfel de forță, care să se poată opune unei așa armate.* Proiectele comisiei au fost primite.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 31 Iulie n. 1909.

— *Din cauza sfetei sărbători de Luni, sftul Profet Ilie, ziarul nostru va apare numai Marți la orele obișnuite.*

— **Dr. Ioan Trailescu.** Aflăm cu durere sinceră încetarea din viață a vrednicului protopop al Chișineului, Dr. Ioan Trailescu unul din bărbații cei mai harnici și mai respectați ai clerului din comitatul nostru. Știrea asta ne vine ca o surprinză și a zguduit pe toți câți au cunoscut pe Dr. Ioan Trailescu. Inmormântarea regretatului fruntaș va fi Luni la orele 11 a. m. Adresăm familiei răposatului sincerile noastre condolențe.

— **Adunarea »Asociației« secția Uioara.** Convocare. On. membrii ai secției IV. Murăș-Uioara al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« pe cum și toți cei ce doresc înaintarea în literatură și cultură a poporului român — prin aceasta sunt invitați la prima adunare generală ordinară a acestei secții. Ce să va ținea în școala gr. cat. din Alecuș la 8 August st. n. 1909 3 ore p. m. *Emiliu Pop*, dir. secției.

— **Intâmpinare.** On. Redacții a »Tribunei« Arad. In urma celor apărute la 25 Iulie n. c. în ziarul D. voastre la »Loc deschis« — rog să publicați în întregimea lor următoarele rânduri:

Deoarece acțiunea, ce mi-o impută d. I. Vancu înv. în Șega, am săvârșit-o în decursul exercierii oficiului meu, în care privesc stau sub porunca conștiinței mele iar cu răspundere datoresc numai superiorilor mei și pot fi luat la răspundere numai de aceștia, nu însă și de subalterni, nu am putut da nici un răspuns la scrisoarea privată a pomenitului domn. Aceasta i-am spus o și dânsului, verbal, între doi martori, pe loc după primirea epistolei aceleia, așadar înainte de a mă fi tratat, după priceperea sa, la »Loc deschis«. Tot atunci l-am clarificat, că dacă se simte ofensat prin »cuprinsul« opiniei mele exprimate oficios despre dânsul, ca învățător, în consistor, să ceară dela superioritatea mea bisericească să mă disciplineze; iar dacă îl atinge numai »forma« afacerii — că a fost numit în public ca învățător slab — să facă proces cui află de bine. Ceiace l-am zis, am motivat-o cu aceea, că convingerile mele câștiga e în oficiu pe bază de acte oficioase și exprimate oficios în consistor, nu le pot admite ca obiect de discuție ori polemică, nici măcar verbală, față de nici o persoană privată nici dacă ar fi interesatul însuși.

Am adaus, că, de asemenea, nu mă pot dimitte la polemice în publicistică ori verbal nici dacă opinia mea oficioasă despre numitul domn a ajuns în publicitate, deoarece aceasta s'a întâmplat fără știrea și învoirea mea, cum a declarat mai înainte însași On. Redacție a »Tribunei«.

Constat, că pomenitul domn, nu a cerut cercetarea discipl., propusă de mine, asupra mea; am cerut o așadar eu însumi, îndată după scrisoarea privată a d-sale, asupra noastră a ambilor. Iar din incidentul specificului tractament la »Loc deschis«, am urgentat la Ven. Cons. rezolvarea afacerii.

Mai mult decât atâta nu pot spune înainte de a se termina afacerea la Ven. Consistor.

Cer ca aceste rânduri să se publice în corpul gazetei D-voastră, din singurul motiv, că aceasta o cere dreptul de apărare a oficiului meu în fața opiniei publice, înainte căreia s'a tîrît afacerea, pe nedrept, nefiind decisă la forul chemat a și spune cuvântul, dacă eu am fost om de conștiință ori numitul domn. *Roșia*, 14/27 Iulie 1909. *Dr. Gh. Ciuhandu*, ref. școlar.

— **Necrolog.** Primum următorul anunț funebrel: Subsemnnații cu inimă înfrântă de durere aducem la cunoștință, că neuitata noastră soție, fiică, soră și cumnată, Ileana Binchiciu născută Dascal și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, după un morb scurt, împărtășită fiind cu sfânta cuminecătură, la 18/31 Iulie, dimineața la orele 6, în etate de 43 ani și 20 al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea rămășițelor pământești ale scumpei defuncte se va îndeplini și așeza în cimitirul gr. or. român din Pâncota, Duminecă în 19 Iulie (1 August) după amiază la orele 4. Pâncota, la 18/31 Iulie 1909. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată! Ioan Binchiciu soț, Tăiana Dascal mamă, Iustin Dascal frate, Ana Codrean, Alexandru Givulescu, Livia Ignat surori, Protasie Givulescu, Ignat Constantin, Nicolae Binchiciu, Alexiu Ursulescu, Blaț Codrean, Elena Ursulescu n. Binchiciu, Emilia Binchiciu n. Andras, Emilia Dascal n. Florescu cumnați și cumnate, Petru Binchiciu, Petru Dasal, Iulian Givulescu, Cornel Givulescu, Vasile Ignat, Alexe Dascal, Ignatie Ursulescu, Blăjuț Codrean, Ileana Dascal măr. Gheorghe Iancu, Emilia Dascal, Vioara Ignat, Livia Ignat, Mărioara Ursulescu nepoți și nepoate.

x **Domnului Szabó Samu și fiul fabrică de cuptoare și vetre bvevătă în Győr.**

La recercarea adresată oficiului meu cu data de 3 Noemvrie a. c. Te avizez cumcă pentru cuptoarele furnizate în luna Noemvrie 1906 pe seama municipalității comitatului *Ugoasa*, cu marca 5 B. ai meritat întreaga noastră recunoștință, pentru că cuptoarele atât că execuție externă, cât și ca folosințe în crufarea materialului de foc, sunt cele mai excelentă. *Nagyszöllös*, 11 Nov. 1909. *Larencz*, inginer șef, a ingineriei statului.

Economie.

Plata de bucate din Arad.

30 Iulie 1909.

S'a vândut azi:

grâu 300 mm.	13.50—14.--
cucuruz 100 mm.	7.30—7.40
secară	6.80—7.--
ovăs	7.20—7.80
orz	8.60—

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 27 Iulie 1909.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jumătate:

Grâu pe Iunie 1909	27.16—27.18
Secară pe Oct.	19.72—19.74
Cucuruz pe Iulie	15.70—15.72
Ovăs pe Oct.	15.28—15.30
Rapiță pe Aug.	27.70—27.90

BIBLIOGRAFII.

A apărut:

»Harta etnografică a Transilvaniei« de Nicolae Mazere, profesor Iași 1909 tipărită la institutul geografic al armatei.

Harta e însoțită de un »Supliment la Harta etnografică a Transilvaniei« de acelaș autor.

Lucrarea aceasta, rezultatul unei lungi și migăloase munci e de cea mai mare însemnătate pentru noi și credem că vom reveni asupra ei.

Se poate comanda la librăria »Tribunei«. Prețul 4 cor., cu Supliment cu tot 6.50 cor.

Redactor responsabil **Constantin Savu.**

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Apa mi-
: uerală: **Phönix din Buziaș**

Învioarează, vindecă. La boalele de rinichi și bășcă, la boalele de aprindere învechite a rinichilor, contra formării pietrii și nisipului în bășica urinului, la boalele acute de laringe și de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici. —

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherczeg-ut 11.

Fond. în a. 1891.

Cele mai bune

**Oroloage
de turn**

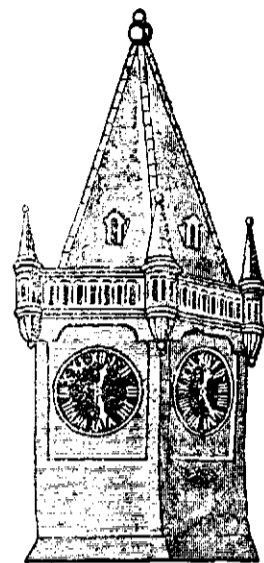
le și regătește

NADLER A.

urmașul lui

LEUTWYLER F. E.

**Budapesta, VII.,
strada Kazinczy 28.**

Execută și invențiuni.

— **Preț-curent și prospect gratuit.** —

Acei cari se vor provoca la ziarul »Tribuna« drimesc favor.

**Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!**

încetează în decurs de o oră
dacă folosim

„Sudoran“-ul
a lui **Molnár.**

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public:

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dia, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primii mușămitelile mele. Cu stimă Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt«, Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R.

St. Dle! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânilor și subsuorii am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-i despre rezultat, l-au lădat foarte. Cu stimă A. S. învățător, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage m-a trecut de tot. Am mântuit și alți mulți cu productul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuorii. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl ală de neprețuit. Cu stimă F. E. coafar, F.

Așa zisul »SUDORAN« contra asudării de picioare, mâni subsuorii, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie, ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Iți datorez mușămită, că m'am scăpat de boala nopăcută. Salut R. A. învățător A.

Se poate comanda la pregătitorul

Molnár János apothecar în **Szombathely.**

Prețul unui flacon 1 coroană 40 fileri.

Un flacon mic de probă 70 fileri.

Numai »Sudoran« provăzut cu marcă să se primească

România. — Ministerul Domeniilor.

SERVICIUL PESCĂRIILOR

- Biroul de vânzare TULCEA. -

Cota pieței Tulcea în ziua de 14 Iulie 1909.

SPECIA	Secția VI-a					
	PROASPĂT			SĂRAT		
	Maxim	Minim	Cantit. vândută	Maxim	Minim	Cantit. vândută
Crap						
Ciortocrap	78	58	33			
Ciortan	75	51	324	36		5
Ciortanieă						
Caracudă	26	8	2898			
Lin	40	17	811	34		5
Platică						
Cârjan à	26		45			
Băbușcă	14	11	98			
Mreană						
Cosac						
Șalău mare	112	46	555	36		4
" mic						
Știucă mare	76	26	1657	34		136
" mică						
Avat	35		7			
Sabiță						
Biban	13		28			
Obleți						
Albitoră	23		63			
Somn pană						
" larma						
" laprac	56	43	132			
Somotei	36	26	547	36	34	37
Morun						
Nisotru	130	86	94			
Păstrugă						
Viză						
Cegă	118		15			
Scrubul de Mare						
" Dunăre						
Rizeafcă						
Chofal						
Calcan						
Iere Morun						
" N setru	17	15 ⁷⁵	7	070		
" Păstrugă						
" Șiuoă						
" Crap						
Raci						

Șeful biroului de vânzare C. Hurgulescu.
Agent vânzător Popescu.

Deja s'a deschis

în Arad, Andrassy-tér Nr. 20
(lângă otelul Central)

— filiala —

primei fabrici de umbrele din Timișoara

unde se pot căpăta cu prețuri foarte moderate umbrele și pliere foarte simple și elegante acomodată pentru hainele de cele mai diferite colori. Tot aci se mai pot căpăta și procura corsete moderne franceze, cu prețuri moderate, pentru haine „Princesse“.

Roagă binevoitorul sprijin

Merkler Soma.

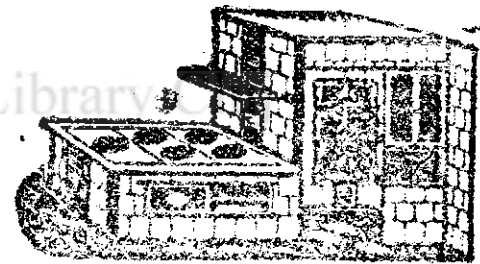
2 commis

harnici, prima putere, află momentan angajament în prăvălia de manufactură și spițerie a lui **GHEORGHE TURCOANE** în Zsebely (com. Temes).

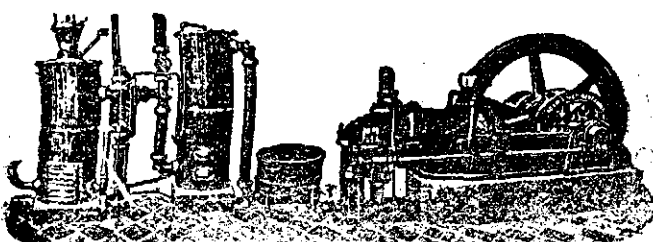
Atelier de lăcătarie și tescut, fierărie etc.

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcătarie și anume: vent'atoare patentate la ferestri, închizători, parascaie, porți cu gratii patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scânduriță sist. Esslingen, șaluzine de oțel și de pânză, pregătitor specialist de vetre de fier, vâlăle pentru adăpatul porcelor și a vite-lor, apa-duct și lucrări de in-

stalație electrică.

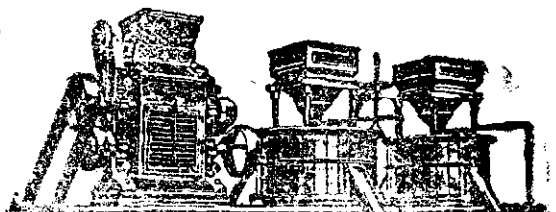
Nrul telef. 355.

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, cocs și cărbuni buni, cel mai puțin mijloc, fără fum, miros și pericol. Consumarea pe oră de 0.8-2 fileri și putere de un cal.

Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanția cea mai mare. Construire de moară după sistemul cel mai bun.

TIVADAR HOFFMANN
Inginer mehanic antreprenor de clădiri de moară, în (Szeged) Seghedin.

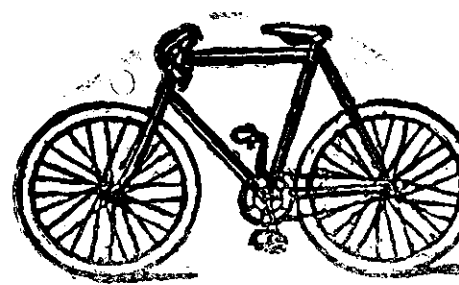
In atențiunea bicicliștilor!

Cea mai ieftină sursă de cumpărat:

Bicicleta engleză, ajustată complet, cu garanția de 2 ani. . . . Cor. 90—
gamă din întru " 2.50
" afară " 4.50
1 păr. pedale engi. " 4.—
Totfelul de părți pentru biciclete cu prețurile cele mai moderate. Mare magazin de gramofone și plăci.

KATZKY ANTAL, mehanic
— TIMIȘOARA - CETATE, Jenőherczeg - utca. —

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 692.

JOHANN BARTHEL

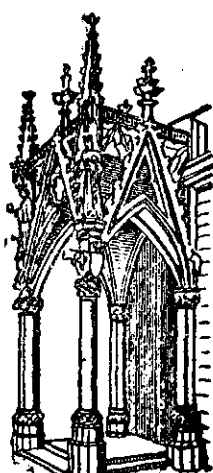
sculptor, auritor și fabricant de iconostase și altare

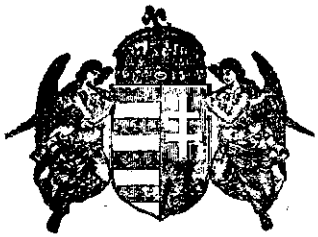
BRĂȘOV — BRASSÓ, Kereszt-utca 1.

Fa e cu prețuri moderate:

iconostasuri, altare
amvoane, jertfelnicuri

primește renovarea iconostaselor vechi, a altarelor, a jertfelnicilor și a amvoanelor, precum și tot felul de lucruri în bransa asta; cu concursul pictorilor renumiți pentru pictarea icoanelor, precum și tot felul de aurituri.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpsta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alui
ANTONIU NOVOTNY TIMIȘOARA - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul în- te cu deosebire — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stă- tătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Preț-ouranturi ilustrate gratis.

Cea mai eficientă sursă de cumpărat!

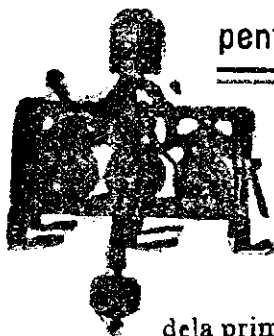

BINDER LAJOS

clasnrcar și giuvaergiu, în
- MEDGYES -
Marktplatz Numrul 8.

Depozit bogat de totfelul de clasornice de aur, și argint metal și nickel. Articole optice de aur și argint. Ochelari și zvikeri de Rathenov. Articuli de argint de Kina. Reparaturl solide și ieftine.

Ceasornice de turn

pentru palate, case comunale, fabrici, locuțe private regulează și aranjază mai favorabil,

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly dela prima aranjare cu vapor a fabricii de orologe Budapesta, VII., Tököly ut 50 (casa proprie). Cataloge și specificări de prețuri trimite gratis și franco.

„AURORA”

Intreprindere Română în New-York 204 — W. 14 th. st. — Director: Dr. E. Lucaciu.

Fondată și incorporată conform legilor statului Illinois în 1909. În toate afacerile referitoare la America, cereți deslușiri dela firma „Aurora”.

Banca Română „Aurora”. Dacă cineva dorește a trimite bani din America în țara veche, ori are bani de depunere să se întoarcă la banca română „Aurora” din New-York 204 — W. 14 th. str.

Librăria „Aurora”. De doriți ori ce soi de cărți, de rugăciuni, de celit, de învățat, cereți catalogul librăriei noastre care este cea mai mare și mai bogată librărie românească din America.

Dacă vreți să călătoriți în America, ori din America în țară, cereți deslușiri și cumpărați bilete de vapor dela întreprinderea „Aurora” 204 — W. 14 th. str. New-York. Pe orice linie vă putem vinde bilet.

Dacă cumpărați dela noi bilet pe vapor veți primi adăpost în casa română de emigrare „Aurora” 204 — W. 14 th. str., care este singura întreprindere română incorporată după legile Statelor-Unite.

Toți românii cari vin ori pleacă din America, ori sunt în America, sunt rugați a informa biroul central „Aurora” despre locul unde petrec ori unde s'ar muta cu locuința ca să fie înuți în evidență în registrele căsii de emigrare și la toate împrejurările să se poată da deslușiri la aceia cari le-ar dori.

Dacă cineva dintre emigranți dorește să cumpere pământ în America să se ară informății dela întreprinderea „Aurora”.

Toate epistolele să se trimită la adresa:
E. Lucaciu, director, 204 — W. 14 th. str.
— **New-York S. U. A. de N.** —

Cine dorește răspuns este rugat a alătura o marcă de 30 fil. ori 5 cents.

In atențiunea proprietarilor de pământ și grădini!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că cea mai bună și recunoscută de neîntrecută

compoziție de gunoi artif. numit „Borda”

am luat-o în depozit și numai la mine se afă în prețurile originale ale fabricii. Deci înainte de a vă procura gunoi artificial, să vă adresați mie și să cereți prețul și cantitatea aproximativă.

După folosirea gunoiului artificial, product îndoit și întreit.

Ij. Nestler József
Temesvár - Józsefváros.

Acest gunoi artificial (fabricat) se vinde în cutii de tinichea de 1/2 și 1 klg., apoi în saci de 5, 50, 70 și 100 klg.

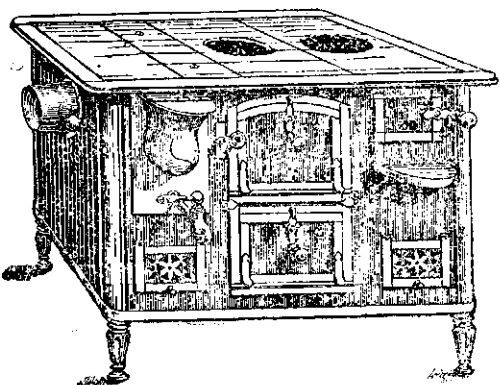
Compoziții separate pentru trandafiri, flori, vii, pepeniște, tutun, cartofi, verdețuri, diferite plante și ierburi.

În Timișoara se capătă:

BELVAROS: Emma virágterem Koronaherczeg-utca 3. Telefon 954.
JÓZSEFVAROS: Nestler József mag és virágkereskedés, Kossuth-utca 4. Telefon 233.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. de vetre de fier brevetate. Fabricăm vetre de fier dela cele mai ieftine până la cele mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb și coc neexcepționabil și grabnic față de cricare alte vetre de fier cruțăm 25% mater si de încălzit Fondat la anul 1866.

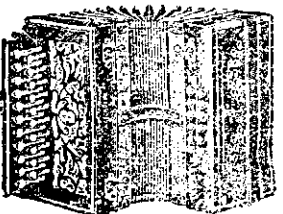

Catalog de prețuri la dorință trimitem gratuit și francoat. Se caută revânzătorii și agenții.

STEHLIK LAJOS

atelier de violine și harmonice.
Budapesta VIII., József-körut nr. 71.

Recomand bogatul meu magazin de produse proprii: violine de concert și surdine fabricate. Atelier de reparat și transformat tot felul de violine vechi.

Harmonice

- cu 2 rânduri de tonuri și 2 registre 8 cor.
- cu tonuri duble și 3 registre 9 cor.
- cu 3 rânduri și 4 registre 12 cor.
- Harmonice vieneze cu tonuri duble și 4 tonuri de bas prețul 22 cor.
- Harmonice cu 2 rânduri de tonuri cu 19 clape și 4 registre 30 cor.

Violine

- de școală cu arc dela 8—15 cor.
- Violine de concert cu arc dela 15—200 cor.

